

Ministerie van Defensie

Notitie Reikwijdte en
Detailniveau NPRD

Nationaal Programma Ruimte voor Defensie

Ministerie van Defensie

25 maart 2024

ERNSTIG VERSLECHTERDE VEILIGHEIDSSITUATIE

Wereldwijd ervaren landen steeds meer dreiging door verschuivende machtsverhoudingen. Al jaren versterken potentiële tegenstanders hun krijgsmachten. Steeds vaker is sprake van hybride conflictvoering: desinformatie beïnvloedt onze democratiën en cyberaanvallen bedreigen de vitale infrastructuur. De ruimte militariseert en schaarse grondstoffen leiden vaker tot conflict. Het doel is telkens hetzelfde: de stabiliteit ondermijnen om invloed en macht te kunnen verwerven.

Hoofdtzaak 1:

Beschermen van het eigen grondgebied en dat van de bondgenoten

Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD)

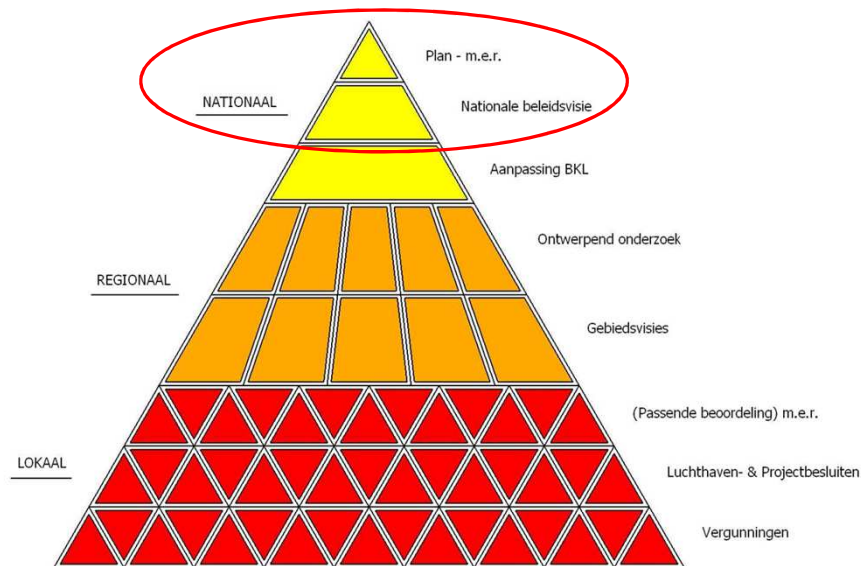
Doelen:

- 1) Extra ruimtevraag in beeld brengen;
- 2) Integrale afweging maken met andere ruimtevragen;
- 3) Planologisch-juridisch borgen.

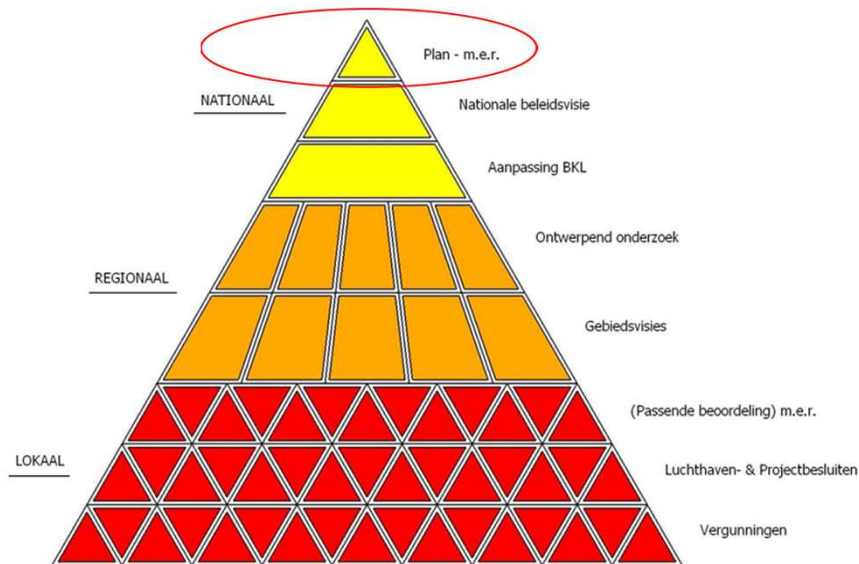
Nu eerst nationale planvorming

- Nationale beleidsvisie
NPRD = nieuw kabinet
= input Nota Ruimte
- Vaststellen nut & noodzaak extra direct en indirect ruimtebeslag
- Locatiespecifiek

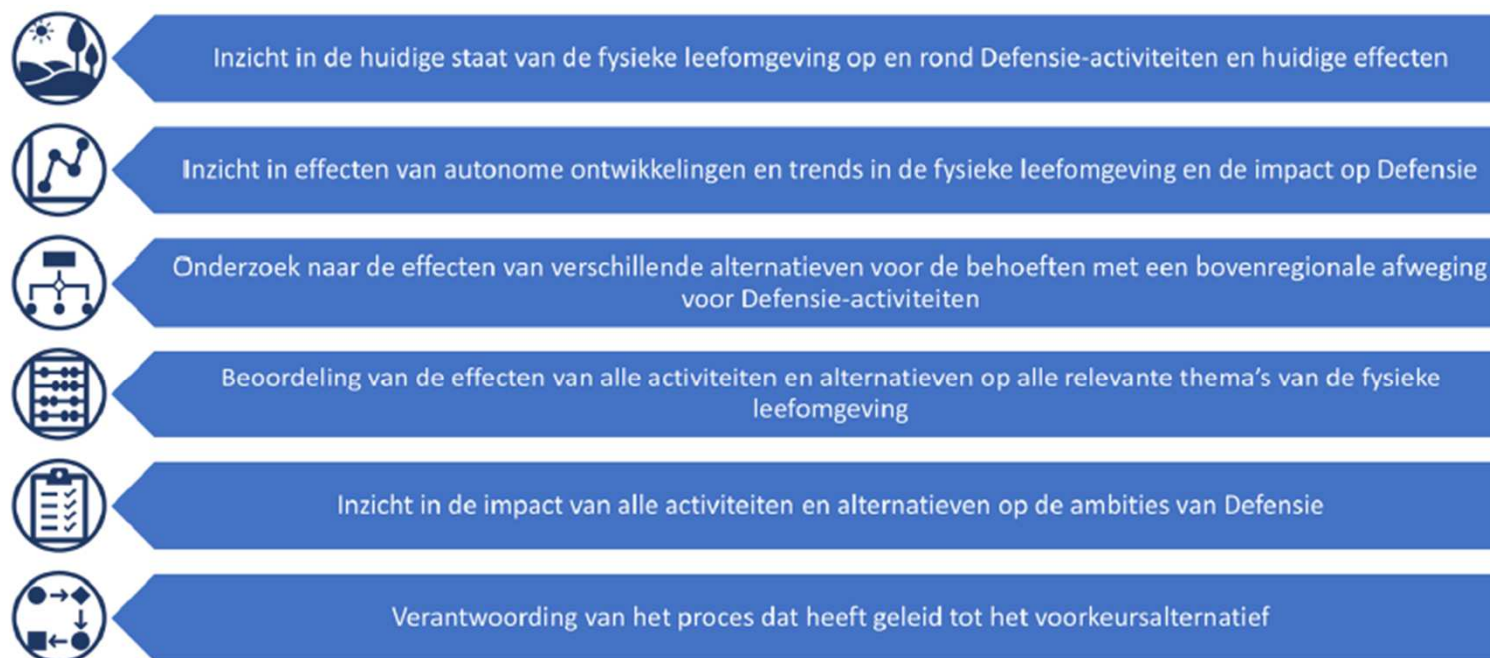
Plan-mer

- Beslisinformatie verzamelen
- Herkenbare en transparante procedure
- Inspraak en participatie
- Notitie Reikwijdte en Detailniveau = inhoudelijke start

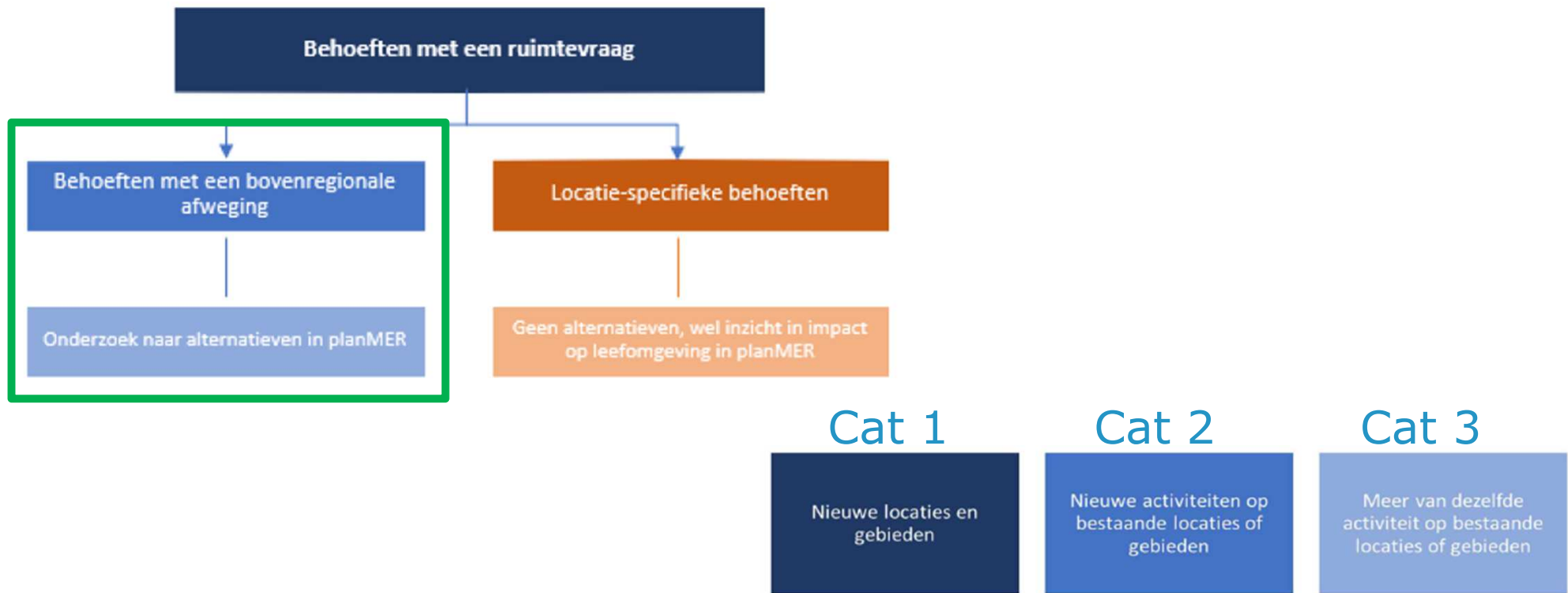
Doelen van de mer voor het NPRD

figuur 2.1 Doelen van de mer voor het NPRD

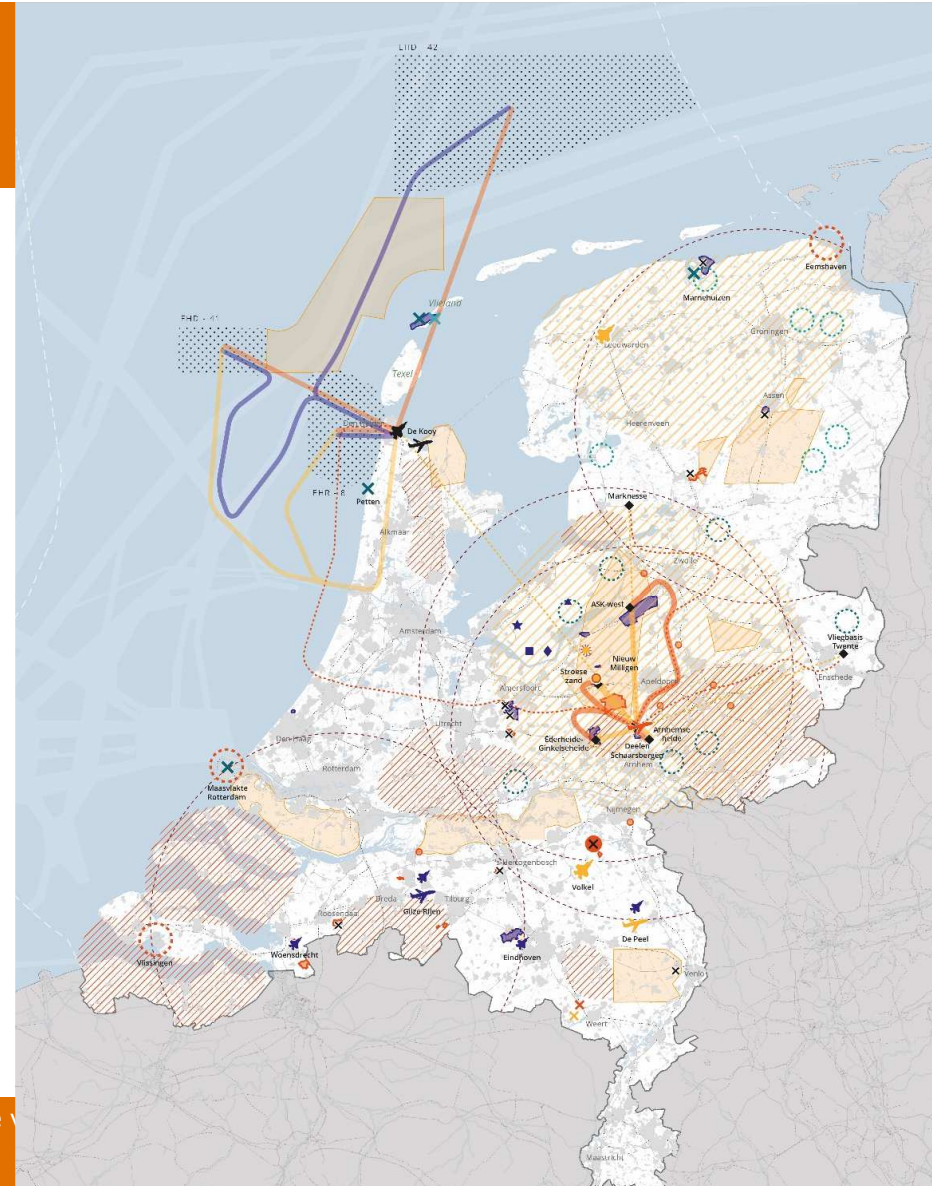
Onderverdeling ruimtebehoefte

13 ruimtebehoeften met meerdere locatie-alternatieven

- Niet op voorhand evident op welke bestaande of nieuwe locatie
- Vraagt bovenregionale afweging tussen locatie-alternatieven
- Naast milieu-effecten ook schuarpunten en synergie-kansen
- Dus: meer locatie-alternatieven in NRD dan tzt te kiezen (voorkeurslocaties) in nationale beleidsvisie NPRD

13 ruimtebehoefte met meerdere locatie-alternatieven

Tabel 4-1: Overzicht ruimtevragen met bovenregionale afweging

Ruimtevraag met bovenregionale afweging	
(I)	Versterken en concentreren van ondersteunende eenheden
(II)	Extra locatie grootschalige munitieopslag
(III)	Nieuwe munitieopslag SIC
(IV)	Nieuw terrein voor oefenen en trainen met explosieven (springterrein)
(V)	Oefenen in verstedelijkt gebied
(VI)	Amfibisch oefengebied
(VII)	Gegarandeerde havencapaciteit Host Nation Support
(VIII)	Toename gebruik jachtvliegtuigcapaciteit
(IX)	Onbemande maritieme helikopters
(X)	Stationering en corridors drones voor cargo
(XI)	Laagvlieggebieden helikopters
(XII)	Helikopterlandingsplaatsen
(XIII)	Korte/smalle onverharde landingsbaan tactisch luchttransport

Ruimtebehoefte van Defensie

Exclusief behoeften met bovenregionale afwegingen en afwegingen zonder specifieke locatie

Type van ruimtelijke behoefte

- Categorie 1
- Categorie 2
- Categorie 3

Type locatie

- ▲ Haven
- ✕ Kazerne en/of oefenterrein
- ✕ Luchthaven
- ◆ Overig

Locatie-specifieke ruimtebehoefte op 31 locaties

1. Nieuwe activiteiten op nieuwe locatie
behoefte 8: EHR 8 oefenen met
onbemande vaartuigen
2. Nieuwe activiteiten op bestaande
locaties (meervoudig ruimtegebruik)
3. Meer bestaande activiteiten (eventueel
met nieuw materieel) op bestaande
locaties

Toename gebruik jachtvliegtuigcapaciteit (1)

- Intensivering van vliegactiviteiten met jachtvliegtuigen in de *Peacetime Vigilance* fase: verhoogde waakzaamheid in vreedstijd.
Dat is de fase in aanloop naar een daadwerkelijk conflict waarin artikel 5 nog (net) niet is afgekondigd.
- Toename voor:
  - Grootschalige NAVO-oefeningen;
  - *Beddown* van internationale vliegtuigen tbv troepenopbouw;
  - *Agile Combat Employment* (ACE), een netwerk van diverse vliegvelden zodat vliegtuigen kunnen rouleren.

Toename gebruik jachtvliegtuigcapaciteit (2)

- Defensie zoekt ruimte voor 2300 extra sorties voor de *Peacetime Vigilance* fase, inclusief een geschikte luchthaven voor de reserveveldfunctie.
- Alternatieven die in de plan-MER worden onderzocht:
  - Uitbreiding van de huidige jachtvlieglocaties (vliegbases Leeuwarden en Volkel);
  - 1 extra jachtvliegtuiglocatie, tijdelijk of permanent (Vliegbases Eindhoven, Gilze-Rijen, Woensdrecht, De Peel of samenwerken met een civiele luchthaven);
  - 2 extra jachtvliegtuiglocaties, tijdelijk of permanent (Vliegbases Eindhoven, Gilze-Rijen, Woensdrecht, De Peel en/of samenwerken met een civiele luchthaven).

Laagvlieggebieden helikopters (1)

- Laagvliegen is van levensbelang tijdens missies in een hoger geweldsspectrum.
- Defensie rekent op een structurele toename van helikopterbewegingen in laagvlieggebieden.
- Meer diversiteit en afwisseling in laagvlieggebieden is nodig voor goede training.
- Huidige laagvlieggebieden raken steeds voller en daardoor minder bruikbaar.
- Er is geen planologisch regime dat het laagvliegbelang dient.

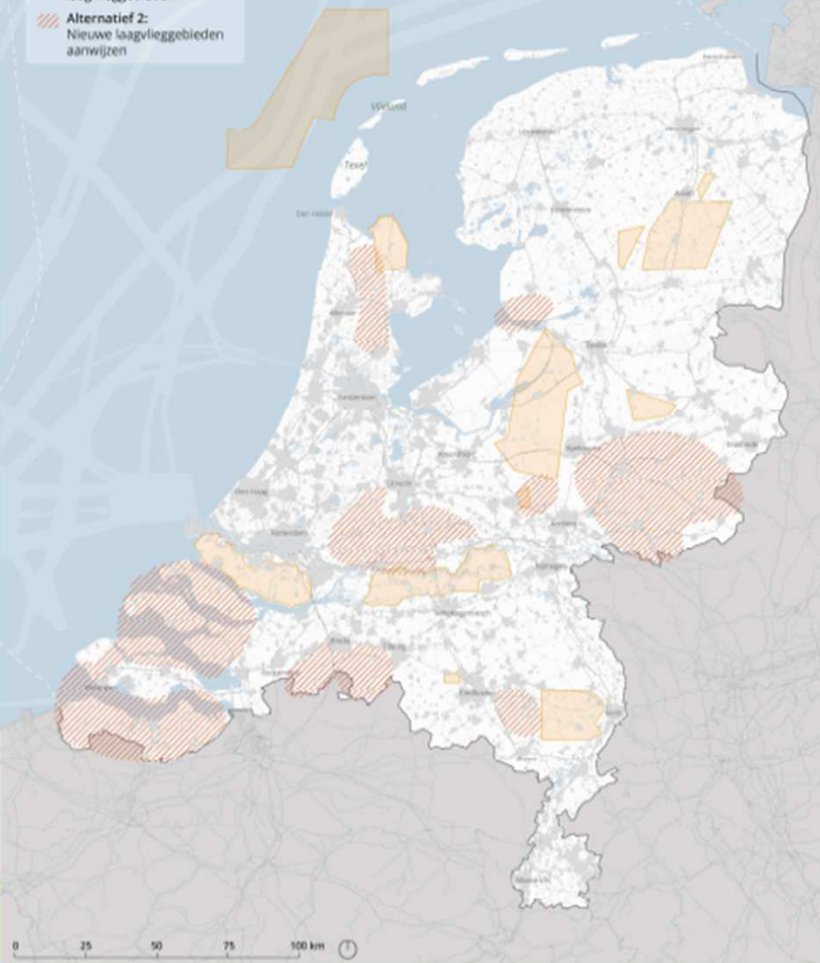

Laagvlieggebieden helikopters (2)

- Evaluatie laagvlieggebieden 2017, aanbeveling: zoek nieuwe gebieden.
- Zoekgebieden voor nieuwe gebieden komen (grotendeels) uit het onderzoek dat is gedaan naar aanleiding van deze aanbeveling.
- Zoekgebieden liggen op rendabele afstand van vlb Gilze-Rijen, MVK de Kooy en MLT Deelen.

Ruimtebehoefte met een bovenregionale afweging XI: Laagvlieggebieden helikopters

- Alternatieven
- Alternatief 1: Strenger juridisch-planologisch regime voor ruimtelijke ontwikkelingen in huidige laagvlieggebieden
  - ▨ Alternatief 2: Nieuwe laagvlieggebieden aanwijzen

Helikopterlandingsplaatsen (1)

- Tactisch landen en opstijgen onder gesimuleerde gevechtssomstandigheden.
- Noodzaak voor training toegenomen.
- Training van helikopterbemanningen én grondeenheden (landmacht, marine en marechaussee).
- Landen en opstijgen mag niet zomaar: juridisch kader van ministeriele luchthavenregelingen op kazernes en oefenterreinen.
- Nu: 15 helikopterlandingsplaatsen
1 of enkele coördinaten met een straal van 50 meter, maximaal aantal vliegbewegingen en vaste in- en uitvliegroutes.

Ruimtebehoefte met een bovenregionale afweging XII: Helikopterlandingsplaatsen

- Alternatieven
- Alternatief 1: Intensiveren bestaande helikopterlandingsplaatsen
  - Alternatief 2: Uitbreiden helikopterlandingsplaatsen op oefengebieden binnen een straal van 60 kilometer van Schaarsbergen, Assen, Roosendaal en Nieuw Milligen

Helikopterlandingsplaatsen (2)

- **Meer vliegbewegingen op HLP's** zijn nodig ivm toegenomen trainingsbehoefte.
- **Varieteit aan HLP's** is nodig om voor de noodzakelijk afwisseling.
- Keuzevrijheid binnen de HLP's is nodig om in het planningsproces rekening te houden met grontactisch plan, weer, vijand, terrein.
- **het gehele terrein gebruiken ipv 1 coördinaat.**
- Onderzochte alternatieven: militaire oefenterreinen
  - Straal van 60 km van Gilze-Rijen, Deelen en de Kooy
  - 60 km van Schaarsbergen, Assen, Roosendaal, Nieuw-Milligen.

Korte smalle onverharde landingsbaan tactisch luchttransport (1)

- Tactische transportvliegtuigen kunnen landen op zeer primitieve vliegvelden met een korte/smalle/onverharde landingsbaan.
- Recent: korte *notice to move* voor inzet, getraindheid moet dus op peil zijn.
- Nu kan dit alleen in het buitenland.
- Training is nodig voor vliegtuigbemanning, maar ook voor eenheden die hiermee worden ingezet.
- *Pathfinders* en *rapid runway repair* capaciteit van de landmacht moeten ook oefenen (markeren, gereed maken voor landen).

Korte smalle onverharde landingsbaan tactisch luchttransport (2)

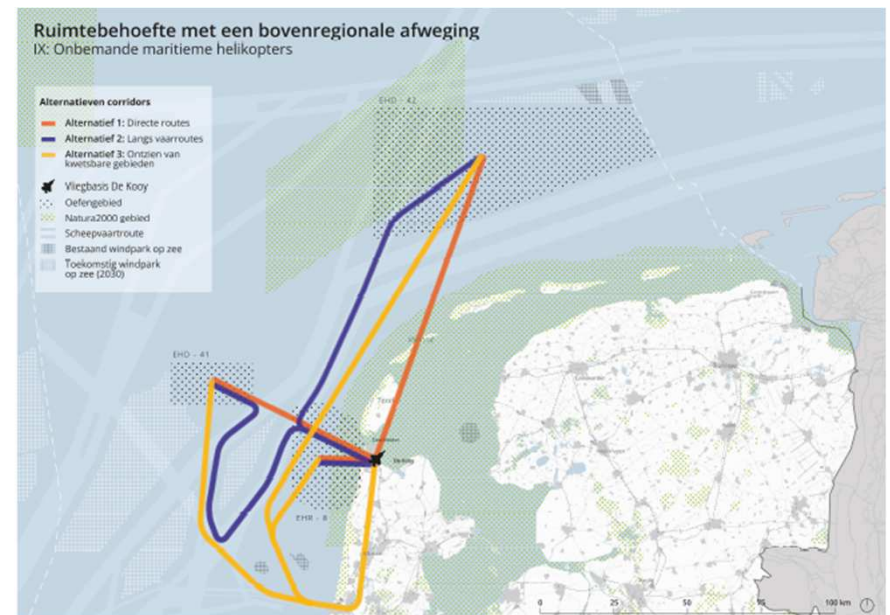
- Behoeftte: dirtstrip voor minimaal 240 vliegbewegingen per jaar voor training vlak voor inzet.
- Merendeel van de traingsbehoefte blijft in het buitenland.
- Voorkeur: MLT Deelen, ivm aanwezigheid 11LMB.
- Onderzochte alternatieven;
  - Deelen, Gilze-Rijen, De Peel en een aantal oefenterreinen.

Onbemande maritieme helikopters (1)

- Mijnenbestrijding
- Maritieme verkenning
- Optreden in maritiem domein, samen met schepen en NH-90 helikopter.
- Stationering op Maritiem Vliegveld de Kooy in Den Helder;
- Oefenen in EHD41, EHD42 en EHR8;
- Separatie onbemand en bemand vliegverkeer is nodig, daarom behoefte aan corridors (met NOTAM).

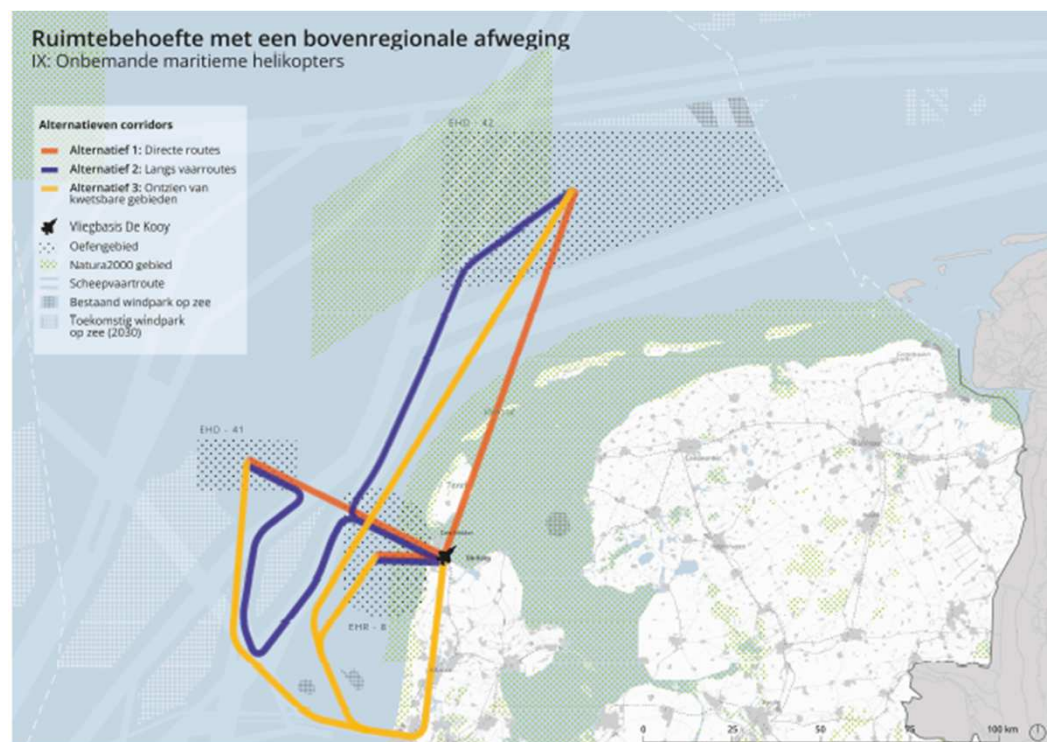

Onbemande maritieme helikopters (2)

Onderzochte corridor alternatieven:

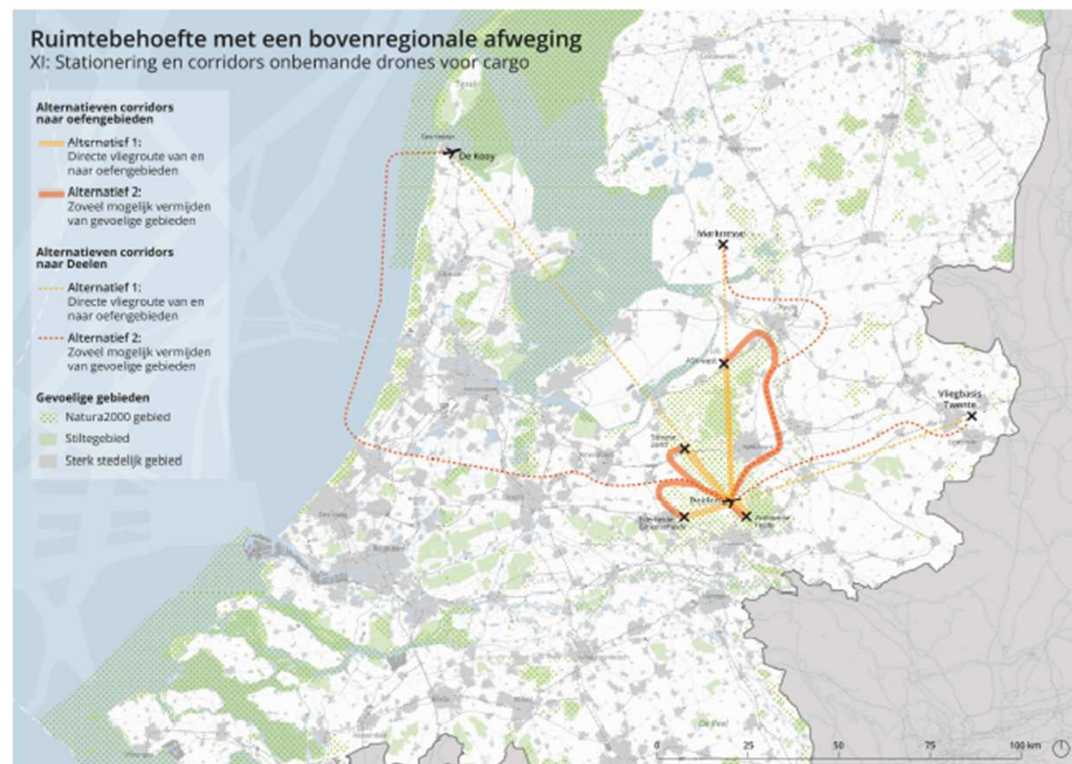
- Langs vaarroutes van marineschepen naar oefengebieden;
- Met een rechte lijn naar de oefengebieden;
- Rekening houdend met meest nadrukkelijke belemmeringen (stiltegebieden, Natura 2000, windparken).

Cargodrones stationering en corridors (1)

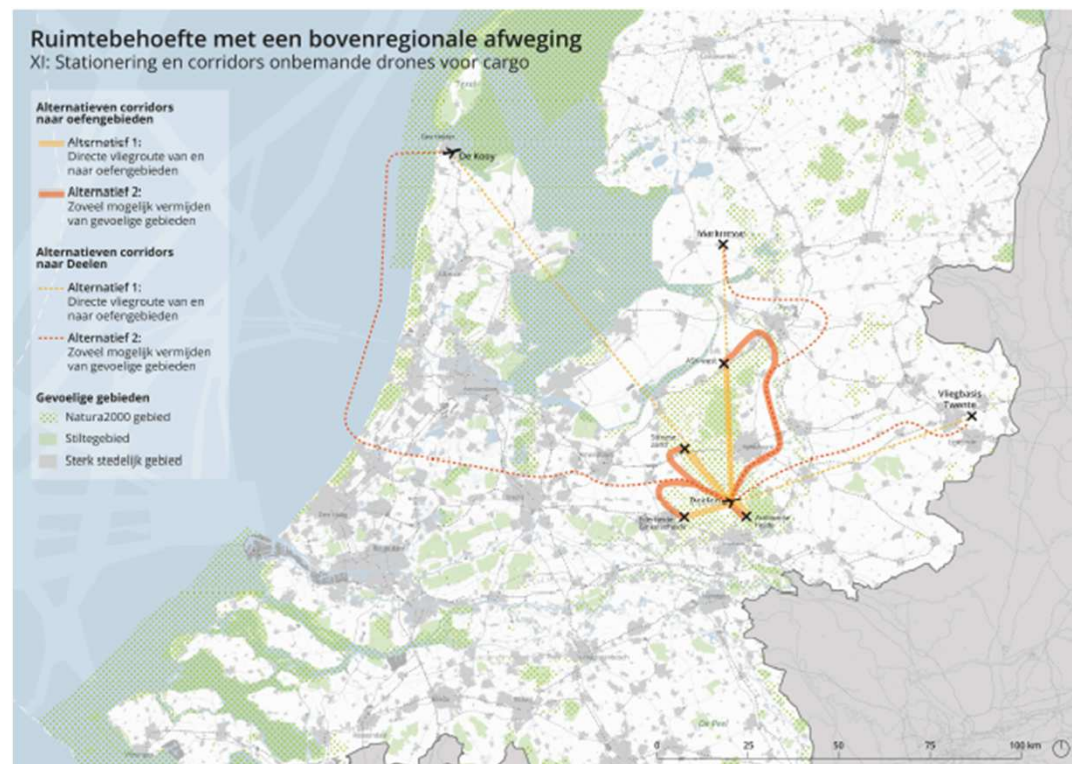
- Cargodrones voor bevoorrading *the last tactical mile* sneller, veiliger en personeelsextensiever.
- Training nodig (technisch, tactieken, procedures).
- MLT Deelen is beoogde locatie voor stationering ivm samenwerking 11 Luchtmobiele Brigade.
- Corridors naar oefengebieden
  - Arnhemse heide
  - Stroese Zand
  - Ederheide-Ginkelse heide
  - Artillerie Schietkamp-west.
- Verbinding met MVK de Kooy en kennishubs Marknesse en Twenthe.

Cargodrones stationering en corridors (2)

- Onderzochte alternatieven:
  - Directe vliegroute;
  - Gevoelige gebieden zoveel mogelijk vermijden.

Meer informatie

Kijk op <https://www.defensie.nl/onderwerpen/ruimte-voor-defensie> voor oa:

- Notitie Reikwijdte en Detailniveau
- Ruimtebehoefte per provincie
- Participatieplan
- Proces en tijdpad
- Online informatiebijeenkomst (terugkijken)
- Nota van Antwoord (zodra gereed)
- Indienen zienswijze (zodra van toepassing)

Samenvattend

- Door verslechterde veiligheidssituatie is het noodzakelijk en urgent dat krijgsmacht wordt versterkt.
- Dit betekent meer militaire activiteit in Nederland en dus ook meer Ruimte.
- Voor het bepalen van de locaties wordt ordentelijk proces opgelopen incl. plan-mer, inspraak & participatie en integrale afweging.
- Besluiten worden door een volgend kabinet genomen eind 2024/begin 2025.

Vragen?

